

Shibboleth

Nærværende *Shibboleth* er en historie fortalt af en palæstinensisk mand der tænker tilbage på hvordan han som dreng passerede et checkpoint hvor den berømte jødiske soldat Leolo Jossel havde sin daglige gang. Historien er den tredje af ti fortællinger i Alexander Carneras roman: *Hemmelighedens have*, der udkommer 2012 på forlaget Spring. Ti historier – én for hver af de ti jødiske hovedtemaer fra paradiset have til apokalypsen – stiller hver på deres måde spørgsmålstejn til erindringen, historien og myterne om Israel og jøden som urmyte. Som *Tusind og Én Nats eventyr* minder disse historier os om at det i sidste ende kun er fiktionen der bestemmer hvad der virkelig sker.

ALEXANDER CARNERA
Forfatter og skribent, København.

Tio uger er gået. Vi har aftalt at mødes en time før. En selvbestaltet journalist fra Vestbredden har meldt sig. Han advarer os om at hans historie er anderledes end de andres, at han ikke ønsker at tegne noget glansbillede. Han bliver siddende mens han begynder at tale men vender sig rundt til de andre: I skolen tvang de os til at lytte til historier der ikke var vores egne. Vi havde store huller i vores lærdom. En dag hørte jeg om de første mennesker der ikke har noget med Adam at gøre, dem som indgik i et aftalt spil om at dræbe udelukkende for fødens skyld. Senere gik mennesket sine egne veje. Jossel havde sit eget bud på hvordan det hele hang sammen. Han brugte alle midler, ordet, billedet, de hemmelige tegn. En dag så jeg ham sidde og hukke nogle små sten ud vistnok til en hund. Han sagde den skulle hænge i militærkvarterets gård, at den en dag ville komme til at gø, grave huller og løbe sin vej. Jeg ved ikke om han henviste til sig selv? Det blev en lang og tynd hund. En dag stirrede jeg på den før jeg blev bedt om at vise ham mit pas. Jeg var fyldt tolv år og altså kun en dreng farevild i et landskab som bare med en lille smule lys ville være yderst velkendt. Når vi nåede frem til posten placerede vi os i to rækker ved siden af hinanden. På vejene holdt vi sammen i en gruppe. Dagligt passerede vi hans post, hans gevær, hans blik, hans territorium. Historien sidder i kroppen. Den kan kun fortælles i nutid.

MIN BERETNING KOMMER HER.

Foran og bag os oliventræer, foran og bag os uigennemtrængeligt støv, foran og bag os en dal vi har givet vores eget navn, foran og bag os hullede veje, hullede sække med gamle kartofler, hullede dæk der ikke kan køre. Vi lægger udkanten af landsbyen bag os. Vi spiser fra markerne. Ingen må se det. Vi må ikke gå ind over markerne. Vi må ikke betræde fremmed græs. Også disse regler har vi for længst lært. Men vi er nødt til at spise. Vi er nødt til at stjæle de umodne figner. Vi er nødt til at indtage føde på vores vej. Vi er på vej hjem fra skole. Vi er på vej hjem fra dér hvor fremtiden begynder. Vi er på vej hjem fra de åbne barakker. Om lidt passerer vi et checkpoint. Vi ser det samme: dårligt træ, bølgeblik, høje antenner, en firehjulstrækker og stadig kraftigere hegn langs vejene. Om lidt passere vi dette sted. Vi finder på historier om hvor vi har været, om hvad vi har set, det er ikke løgn. Lægger de mærke til at én af os mangler? Vi siger til ham at vi har set en hvid hest. Han drejer hovedet og ser ud mod horisonten. Vi fniser. På hans mimik kan vi se at han ikke tror på at der findes hvide heste på disse kanter. Vi siger til ham at vi har set et barn der er faldet i søvn på markvejen. Bagefter hvisker vi til hinanden. Og vi er allerede sent på den.

– For at kunne passere skal I sige det rigtige ord. Han ser direkte på os, på

vores ansigter der kun lige rager opover skranken der ikke er bygget for børn. Man kan ikke bare komme gående, siger han. Man skal kunne ordet. Man skal sige det højt. Sådan lyder beskeden fra manden i den grønne uniform. Vi er på vej hjem fra skole. Pas og papirer ligger parat, pakket ned i plastik, vores lille trofæ. Siderne klæber til hinanden. Han ser dårligt

på dem. Han er kun interesseret i én ting: At høre ordet. Men hvilket ord og er det kun ét? Er det hans måde at udsætte vores lidelser på? Han ser på os. Han kan se at vi ikke kender ordet, ordet der kan bringe os gennem dalen, over marken, over floden, og hjem. Tålmodigt fortæller han historien om Efraimitternes krig mod Jafta, om slaget ved Jordan, om Efraims flygtninge, om dem der ikke fik lov at krydse floden hvis de sagde ordet 'shibboleth' som 'sibboleth', uden sh-lyd. Vi forstår at det er sådan man kender en israeler fra alle andre. De skal sige ordet. Vi skal sige ordet. Ikke alle tror på at de kan sige ordet rigtigt. Ikke alle er sikre på at det ord vi siger, har den rette klang. Vi lærte ikke meget i skolen. Mest af alt lærte vi at gemme os. Først nu i denne de voksnes bukkebruse lærer vi noget: at lytte til de voksnes skridt, at vide hvem der kommer gående, hvem der taler og hvem der råber, at se på deres bevægelser, lytte til deres stemmer, studere deres ansigter, huden der sprækker, vådt savl der lægger sig i mundvigen, tænderne der bider sammen. For heller ikke de voksne bryder sig om at sige ordene. Hver dag kommer vi for sent. Ikke på grund af skolen, ikke på grund af den dårlige vej, men på grund af den fremmede soldat, han hvis navn jeg nu har nemmere ved at sige. Vi lærer aldrig at sige det rigtige ord. Vi lærer at lytte til de historier der bliver fortalt. Vi lærer at gå langsomt hen ad markvejen der i bunden af dalen forvandler sig til en grusvej for senere på den anden side at føre mod en by med nye asfalterede belægninger. Kun på den første del af turen er vi omgivet af et hegn. Vi lærer hurtigt at hegn aldrig står alene. Vi lærer at gå langsomt. Vi går langsomt fordi vi ved hvornår den fremmede soldat står vagt, hvornår det er godt at blive hørt i det ord der kan give os adgang til dalen på den anden side. Hver dag udsætter vi vores vej hjem fra skole for at lytte på hans historier. Måske er disse historier vores egne? Vi sænker farten på den støvede markvej, den hullede vej. Vi stopper op fordi vi ved at der venter os en historie. Deres historie, vores historie? På den strækning udforsker vi hinandens blikke. På den strækning kradser vi med fingrene i de kampråb der står skrevet på de udbombede mure. På den strækning aer vi de løsgående hunde og håber på ikke at blive smittet. På den strækning stopper vi op og sammenligner hinandens

Shibboleth, et. [ʃibɔ'leð - 'læð] [ogs. skrevet Schib(b)oleth]. En udtaleform der er karakteristisk for et sprog eller en dialekt (og som falder fremmede svært at udtale). Rødgrød med fløde er det danske shibboleth. *Shibboleth* optræder i dommen og retsafgørelsen 12, 6 som det slagord, som i dommeren Jettas kamp mod efraimitterne blev anvendt til at skelne dem fra de øvrige israelitter. Man afskar her efraimitterne fra Jordans vadesteder, og ville nogen over, måtte han sige s. Udtalte han det, som efraimitterne gjorde, «sibboleth», havde han røbet sig selv og blev dræbt.

Kilde: *Politikens Bibel leksikon*, s. 285. Politiken forlag, 1. udgave, 3 oplag, 1997. Se også *Ordbog over det danske sprog*.

skrift i vores krøllede klædehæfter. På den strækning lærer vi at skelne mellem god og dårlig beton. Vi ser hinanden an og dernæst historien, den lille så vel som den store. På den strækning har vi tid til at gruble. På den strækning grubler vi. På den strækning føler vi jorden under vores fødder. Vi føler de underjordiske floder. På den strækning lærer vi at spare på kræfterne. På den strækning lærer vi at hvile sammen. På den strækning får vi endnu en chance.

VI KRYDSE EN LÆNGDEGRAD, vi er klar til at mødes med en utænkelig domstol. Ingen er klar til det, men vi er. Vores næsten tørre øjne følger med i et oprin: Vi ser folk stimle sammen, kvinder der græder, biler med udrykning der blokerer vejen, hænder og arme der peger på jorden. Vi ser en opdyrket mark, et stendige der ikke længere agerer hegn, et træ der ikke længere agere træ, en grusvej der ender i en mur. Vi kravler ind bag en mur til et udbombet hus. De dygtige piger har gemt deres stilehæfte til os. Jeg sidder og skriver af mens min ven fra skolen leger jorden er giftig med sig selv. Jeg husker de borede huller gennem den ødelagte beton. Jeg sætter øjet hen og nyder min position fra mit lille skjul. Af og til kaster vi den hvide baseball bold til hinanden. Vi skiftes til at holde handsken. Det er en lang tur hjem. Jeg kan aldrig svare på hans spørgsmål. Alligevel får jeg lov til at gå. Vi kender ikke det rigtige ord. Men vi får lov til at gå. Vi har ikke vores slægts rødder i stenørkenen. Men vi får lov til at gå. Vi har kun insekterne, attrapvingerne, venskabet med de tynde sorte biller som blinker i solen. Men vi får lov til at gå. Vi har vores venner blandt insekterne, vores ildmarcher. Men vi får lov til at gå. Vi har kun vores kvinder der vasker for et folk. Men vi får lov til at gå. Vi har kun stenørkenens geografi, hvilket ikke er det samme som dens jord. Men vi får lov til at gå. Vi bevæger os fra A til B her i denne verden, på dette territorium der skrumper ind time for time. Men vi får lov til at gå. Vi lærer at søge i dækning på den strækning hvor vi går.

På den strækning hvor vi går, bliver vi ældre selvom vi er børn. På den strækning hvor vi går, leger vi med pinde, sten og insekter bag de grønne tanks. På den strækning hvor vi går støtter vi os bag en gammel jeep. På den strækning hvor vi går lærer vi vores egen genspejling at kende

i de fremmede biler. På den strækning vi går, mister vi vores ligevægt. Skuddene i dalen rammer vores ører. Fuglene kredser om de få træer, flyver ned, kalder til rede. Bevægelsen i luften hører op. Vi skifter sokker på den halve mur. Vi har to par med fordi vi kender denne strækning. Fordi vi skal være klar til vores Shibboleth. Ikke at vi skal være rene, for den port vi skal igennem er ikke noget rent sted. Det er ikke et sted man vasker fødder.

ÉN AF DAGENE må jeg gemme min søsters medicin. Jeg lægger den hvide flaske i bunden af min ene sko. Stanken fra det interimistiske checkpoint river i næsen. Hun tager tørklædet op over næsen for at holde det ud. På den sjette dag bliver skraldspandene tømte, latrinen ligeså. Soldaterne er tvunget til den intimitet det er at udholde latrinskuret bag oliventræerne. Tvunget til den intimitet det er at leve i stank, friske ekskrementer, dyrenes, menneskenes. Tvunget til den intimitet det er at inspicere spanden for mennesket. Tvunget af den intimitet det er at skylle tingene efter. Tvunget af den intimitet det er at acceptere den tætsiddende uniform. Tvunget af den intimitet det er at gå rundt med klæbrige hænder og rører ved hinanden.

– Han bøjer sig over hendes hals: Kender I Helena, spørger han. Vi er klar. Men kender I ikke Helena? Hvem kender Helena? Striden er altings begyndelse, skrev Heraklit, men er det også afslutningen? Hvem kan sige hendes navn på det rigtige sted? Soldaten